

Maaelu Arengu Euroopa
Põllumajandusfond
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

Eesti maaelu arengukava 2007-2013 seirekomisjoni XV istung

Põllumajandusministeerium, Tallinn

PROTOKOLL

05. juuni 2014 nr. 15

Algus kell 10.30, lõpp kell 16.30

Juhatas: Illar Lemetti

Osalejad: Marko Gorban, Külli Kaare, Sigmar Suu, Mai Talvik, Marina Kaas, Jaan Sõrra, Kaja Peterson, Piret Leskova (volikirja alusel), Aavo Mölder, Kaupo Sempelson, Margo Keerme, Margus Timmo, Liia Lust, Sirje Potisepp, Toomas Timmusk, Olavy Sülla (volikirja alusel).

Puudusid: Toomas Kevvai, Eedi Sepp, Liina Laineveer, Rando Värnik, Ivo Eenpalu, Silvia Anspal, Liia Lust, Maret Parv, Raimond Strastin, Merit Mikk.

Kutsutud: Jüri Rute, Liina Arumägi, Livi Rooma, Anneli Kimmel, Katrin Rannik, Ove Pöder, Sirli Kalbus, Sille Rähn, Karin Volmer, Krista Kõiv, Mati Mõtte, Mati Tõnismäe.

Protokollis: Eve Salumaa

Päevakord:

1. Sissejuhatus ja päevakava tutvustus - Illar Lemetti
2. Ettekanne MAK 2007-2013 1., 3. ja 4. telje meetmete püsihindamine- tulemuste tutvustus - Mati Mõtte
3. MAK 2007-2013 2. telje meetmete püsihindamine - tulemuste tutvustus - Livi Rooma
4. MAK 2007-2013 2013. aasta seirearuande tutvustus - Sille Rähn
5. Ülevaade MAK 2007-2013 2013. aasta teavitustegevustest - Karin Volmer
6. Ülevaade MAK 2007-2013 meetmete rakendamisest 2014. aastal - Liina Arumägi.

1. Sissejuhatus ja päevakorra tutvustus

Sissejuhatus tegi ning päevakava tutvustas MAK 2007-2013 seirekomisjoni esimees Illar Lemetti. Istungi põhieesmärk on saada ülevaade 2013. aasta seirearuandest ja saada seirearuandele seirekomisjoni heakskiit.

Tervitussõnad lausus Euroopa Komisjoni esindaja Jüri Rute, kes osaleb seirekomisjoni töös nõuandva pädevusega. Muuhulgas märkis ta, et endiselt on maaelu toetuste puhul kõrge vigade määra tase ning viimastel aastatel on EL-is määr kõige kõrgem just maaelu arengu poliitikas. See on omane enamikele EL liikmesriikidele. Põllumajandusministeerium tegeleb temaga juba viimased paar aastat ning kaks korda aastas esitatakse EK-le vigade määra alandamise tegevuskava uuendused. EK püüab omalt poolt leida lahendusi veamäära alandamiseks. Ühtlasi edastas ta ka komisjoni poolse soovitus ministeeriumile leida võimalus üleminekuks elektroonilisele taotlemisele varasemalt kui 2018. aastal, näiteks 2016. aastast.

A. Mölder: kui palju vigade sagedus oleneb kontrollijate rangusest?

J. Rute: kontrolliga avastatakse rohkem vigu. Eriti rohkelt esineb vigu keskkonnameetmetes.

K. Peterson: kas e-taotluse all mõeldakse edaspidi e-raamatuna, põlluraamatuna ja keskkonna nõuded saab täita e-nõuetena esitama?

J. Rute: soovitus on, et minna varem kui aastal 2018 täielikult elektroonilisele taotlemisele ja nendest vigadest, mis tekivad ühest andmebaasist teises ümberkirjutamisel.

O. Sülla: uuel perioodi ei ole võimalik investeringutoetuse taotlemiseks kasutada nõuandeteenuse toetust. Kas need, kes taotlevad, saaksid kuskilt abi? Kas see on normaalne või siin on vastuolu? Kui soov taotlemisprotsessi kiirendada, siis on vajadus abi järele.

J. Rute: Võtame teadmiseks, seda saab lahendada koostöös ministeeriumi ja komisjoniga.

K. Peterson: teen ettepaneku, et ettekandja annaks ettekande lõpuosas hinnangu, nii meetmete eesmärkide täimisele kui toetuste mõju osas. Võiks välja tuua, mis olid positiivsed küljed ja mis probleemsed kohad ja miks. Seirekomisjonil on sellisel juhul lihtsam anda hinnangut seirearuandele.

Otsustati: Päevakord kinnitada.

Kõik ettekanded on leitavad: <http://www.agri.ee/et/eesmargid-tegevused/eesti-maaelu-arengukava-mak-2007-2013/seire-ja-hindamissusteem/seirekomisjon>

Kõik varasemad seirearuanded on kättesaadavad: <http://www.agri.ee/et/eesmargid-tegevused/eesti-maaelu-arengukava-mak-2007-2013/seire-ja-hindamine>

2. Ettekanne: MAK 2007-2013 1., 3. ja 4. telje meetmete püsihindamine - tulemuste tutvustus - Mati Mõtte

Arutelu:

J. Sõrra: ettepanek, anda maakonna hindamiskomisjonidele õigus hinnata noortalunike meetme taotlusi. Maakonnakomisjoni eeliseks on oma piirkonna tundmine.

M. Mõtte: läbi maakondade hindamiskomisjoni hindamine on seetõttu keerukas, et eelnevalt tuleb rahad maakonniti ära jagada. Üldised hindamiskriteeriumid peaksid töötama üle Eesti, võib-olla peaks sisse tooma piirkonna spektrit.

J. Sõrra: kas millalgi on uuritud mida ettevõtjad teevad peale 5. aastat? Paljud toetuse saajatest tegelevad veel põllumajandusega?

M. Mõtte: metoodiliselt pole kirjas ja hetkel pole uuritud.

S. Potisepp: kuidas ise hindate töötleva tööstuse olukorda?

M. Mõtte: stabiilsus on kindlasti hea. Kui vaadelda töötleva tööstuse sektorit, siis nende edu saladus ongi stabiilsus. Majanduslanguse ajal osutusid just töötleva tööstuse ettevõtted positiivseks.

M. Kaas: kuidas kommenteerite toetuse mõjusust töötleva tööstuse sektorile? 0,4 % keskmine ei erine palju sektorist tervikuna võrreldes teiste toetustega. Kas see tähendab, et toetuse mõju just selles kategoorias on kõige väiksem?

M. Mõtte: seda ei saa nii väita. Võrreldes teiste meetmete toetuse saajatega, siis on toimunud ääretult suur müügitulu ja ääretult suur brutolisandväärtuse kasv. Kogu sektoriga võrreldes tegemist väikeste ettevõtjatega. Kindlasti ei ole tegemist maha visatud rahaga. Raha läheb neile kellel vaja, ehk väiksematele, kes saavad sellega oma tegevust suurendada.

O. Sülla: majanduslanguse ajal oli töötleva tööstuse tõusunurk parem kui teistel, võrreldes sektoriga? Üldkokkuvõttes?

M. Mõtte: tõus pole oluliselt parem, sektor võis olla väikse miinusega (0,1% miinust). Töötleva tööstuse sektori saajatel pole miinust olnud, stabiilsus töötleva tööstuse sektoris on parem.

O. Sülla: küsimus FIE-de kohta: kas on olulisi muutusi märgatud selles osas, et FIE läks üle OÜ vormile?

M. Mõtte: ei oska kommenteerida, selle peaks üle vaatama.

M. Kaas: kas on 3. telje töökohtade loomise tulemuslikkust on mõõdetud? Leader on näidanud väga suurt mõju töökohtade loomisel, siis oleks huvitav 3. telje tulemused kõrvale panna ja võrrelda.

M. Mõtte: jah, 3. telje meetmed kinnitavad seda trendi.

M. Gorban: kõikide meetmete tulemustega saate tutvuda seirearuandes. Mitmekesistamise meetmes loodi üle 800 töökoha.

O. Sülla: kas on uuritud 7 aasta jooksul kriteeriumite muutuste mõju?

M. Mõtte: kriteeriumite mõju on vaadatud eelkõige noortaluniku meetme puhul. Teiste meetmete juures mitte, kuna meetme lävendkriteeriumid pole perioodi jooksul muutunud. Kui lävendkriteerium piirab kogu perioodi vältel, siis hindamiskriteerium võimaldab parimatel projektidel edetabelisse pääseda.

O. Sülla: hindamiskriteeriumid muutusidki perioodi vältel. Hindamiskriteeriumid muutusid ehk esmalt eelistati neid, kes enne polnud saanud, hiljem muudeti tagasi. Kuidas üks hindamiskriteerium 7 aasta jooksul muutus ja selle mõju?

M. Mõtte: hindamiskriteeriume oleme vaadanud iga rakendusanalüüsi raames. Noore alustava ettevõtte puhul need hästi ei töötanud, kuigi neid punkte muudeti. Näitena meetmes 1.4.1 eelistati noori, seda muudeti, ning siis avaldas positiivset mõju. Tegu oli siis sellise kriteeriumiga, mis algselt ületas kõiki teisi.

A. Mölder: kas Maaülikoolil on arvamus - palju on turule tootvaid ettevõtjaid, palju on investeringutegijaid, mis turuks peetakse ja mis on piisav müügitulu?

M. Mõtte: aluseks on võetud piisav müügitulu, piiri seadmisel oleme lähtunud Statistikaameti ja FADN metoodikast. Võttes aluseks nn elatustalu piiri, 4 tuhande eurot müügitulu.

Otsus: info võeti teadmiseks.

3. Ettekanne: MAK 2007-2013 2. telje meetmete püsihindamine- tulemuste tutvustus- Livi Rooma

Arutelu:

A. Mölder: kui madalale peab langema loomade arv, et saaks märkida ohustatud liigiks.

L. Rooma: nii veis kui ka hobune metsiku liigina on terves maailmas kadunud ja sellepärast püütakse säilitada nende tõugude geneetilist baasi. See on bioloogiliselt laiem pilt kui ainult eesti tõugu hobune või maatõugu veis.

M. Kaas: küsimus ja ettepanek, kas sama loogikaga diagramme, nagu nägime ettekandes (2. telje toetuste mõju põllumajandustootjate tulutasemele) oleks võimalik teha MAK-is läbivalt kõikidele telgedele, ka Leaderile? Et oleks näha toetuste osakaal ja toetustest sõltuvus põllumajandussektoris.

K. Peterson: 2. telje seirearuanne on paranenud, kuivõrd on lisandunud järeldused ja soovitusel, mis hõlbustavad seiretulemuste tõlgendamist. Kahjuks ei ole seiretulemusi arvestatud uue MAKi keskkonnameetmetes. Nõrgalt on esindatud veekaitse meetmed. 2. telje meetmete rakendamise mõju puhul on vaja arvestada, et erinevalt 1. telje meetmete mõjust ilmneb keskkonnameetmete mõju palju pikema aja jooksul kui 1. telje meetmete mõju.

Otsus: info võeti teadmiseks.

4. Ettekanne: MAK 2007-2013 2013. aasta seirearuande tutvustus - Sille Rähn

Arutelu:

K. Peterson: kivivaia toetus, ambitsioonikas eesmärk 300 km, millest on täidetud 107 km. Millest see oli tingitud ja mis ajani saab MAK 2007-2013 väljamakseid teha?

S. Rähn: väljamakseid saab teha 2015. aasta lõpuni. Kiviaia meetmes on määramisi tehtud 100% eelarvest.

K. Rannik: Kiviaia investeringu meetme kohta, et tegu on investeringutoetusega ja projektide lõpetamisega on aega 2014. aasta suveni (juuni-juuli). Paljud pole veel jõudnud investeringuid teha.

M. Timmo: tootjarühmad - kas siin tuleb perioodi lõpuks mingeid muutusi? Meetme eelarve on suur aga määramisi on vähe tehtud. Mis võis selle põhjustada?

M. Mõtte: uusi tootjarühmi pole juurde tulnud. Eeldatav on, et sihttasel ei täideta, seda oli näha peale II vooru.

Kommenteeriks tootjarühmade loomist läbi liikmete arvu. On ligikaudu 1000 liiget, keda me oleme tootjarühmade nimekirjadest kogunud. Eestis on neid tegelikult tunduvalt rohkem. Uute tootjarühmade teke peaks olema soodustatud ja võimalik. Pigem on küsimus, kuidas aktiivsust suurendada? Liikmeid ei ole veel väga palju.

M. Timmo: ettepanek - kas on võimalik mõõta, millist mõju toetused annavad sektorile? Rahuldatus toetuste arv ja taotlejate arv, hea arusaam, millised meetmed nõutud, millistes meetmetes on ruumi eelarve kokkutõmbamiseks.

M. Kaas: diagrammid, kas oleks võimalik välja kirjutada meetmete nimed, samuti juurde lisada info tagasimaksete kohta. Ühtlasi toetan M. Timmo mõtet, välja tuua taotlejate arv - millises meetmes suurem nõudlus, millises väiksem huvi. Kas on oodata, et seoses üleminekuga uuele perioodile jäävad eelarvesse jäägid, mida peame lähiajal arutama?

I. Lemetti: uue perioodi eelarvesse on planeeritud summa üleminekuperioodi puudujääkide katmiseks. Vastuseks M. Kaasi küsimusele, et seirearuandes on sisukord ja seal on meetmete nimed kirjas.

J. Rute: Hiljutise Leader-meetme auditi käigus tõstatus tegevusrühmade kulude 20 %-lise ülemmäära järgimise teema. Audiitorite tõlgendus määruse tekstist erineb varasemast arusaamast ning kui lähtuda uuest juriidilisest tõlgendusest, oli Eesti Leader tegevusrühmade tegevuskulude tase aprilli seisuga üle 21 %. Selle teemaga tuleb tegeleda, et kõik osapooled loeksid määruse teksti ühtemoodi ning välistuks sanktsioonide võimalus programmiperioodi lõpus.

O. Sülla: suuri puudujääke oli bioenergeetika meetmes. Kas seda on analüüsitud, kas sihttase oli liiga kõrge, liiga ambitsioonikas, või polnud tootjatel piisavalt vahendeid, või puudus huvi selle meetme vastu, et sinna vahendeid paigutada?

M. Mõtte: põhiliseks takistuseks sai aastane eelarve määramine. 2010. aastal kui hakkas taotlusi toetusele tulema, arvati, et meetmele ei ole vaja niipalju vahendeid. Sealt ka see tagasilöökk on Eesti Maaülikooli hinnang. Eelarve ja taotluste arv ei olnud tasakaalus.

O. Sülla: kas seal ei olnud see, et sunniti kasutama oma ettevõttes. Kas sisemist analüüsi tehti?

M. Mõtte: valdav enamus taotles biomassi tootmist ja biomassi tehnoloogiaga seonduvaid projekte, seda peab ministerium kommenteerima, kuidas tasakaal saavutada sisu ja eelarve osas.

M. Gorban: väljapoole müüdava biomassi kohta täiendus, et 3. telge tehti spetsiaalne alameede.

M. Keerne: tehnilise abi rahade kasutamine lõpeb sellel aastal, kas tehnilise abi rahadest jagub? Mis peaks sellest rahast veel sellel aastal rahastuse saama? Kas uue perioodi lõpus võib tekkida sarnane olukord kui hetkel, et tehnilise abi rahad on otsas?

I. Lemetti: kui vaadata milliseid tegevusi peab käesoleval perioodil veel tegema, siis kindlasti tekib puudujääk. Väga raske on sellise tehnilise abi rahadega kõiki kavandatud tegevusi teostada.

M. Mõtte: kas seire- ja hindamisraamistiku (CMEF) metoodika näeb ette projektide arvu või ettevõtjate arvu (ühekordsed toetuse saajad)?

Põllumajandusministerium: täpsustame.

Otsus: info võeti teadmiseks.

I. Lemetti: oleme ära kuulanud 2013. aasta seirearuande ja sellega seonduvad ettekanded. On aeg hääletada 2013. aasta seirearuande heakskiitmise poolt või vastu.

Otsus: MAK 2007-2013 2013. aasta seirearuanne kiideti seirekomisjoni poolt ühehäälselt heaks.

5. Ettekanne: Ülevaade MAK 2007-2013 2013. aasta teavitustegevustest –Karin Volmer

Arutelu:

J. Sõrra: kui palju on tehnilise abi eelarvest kogu perioodil raha kulutatud teavitamise peale?

K. Volmer : hetkel puudub info kogu perioodi kulutuste kohta aga täpsustan (vt 05.06.2014 seirekomisjoni protokoll nr 15 lisa tehnilise abi kasutamise kohta ja Lisa 5 2013. a seirearuande juures).

K. Peterson: kas selle aasta tegevused on rahastatud selle perioodi eelarvest või uuest perioodist? Kas uueks perioodiks kavandatakse uut kommunikatsioonikava?

K. Volmer: selle aasta tegevused on rahastatud MAK 2007-2013. Hetkel on uus kommunikatsiooniplaani raamistik koostamisel ja kaasatakse erinevaid osapooli.

M. Timmo: 2013. aastal toimus õpetajate õppereis. Kuidas hindate õppereisi õnnestumist ja kas seda järgneval aastal jätkatakse?

K. Volmer: õppereisi osas oleme arutanud, kuidas edaspidi, kas ja kuidas? Edaspidi on plaanis kaasata õpetajaid väljas poolt Tallinna.

M. Keerne: kellel on autoriõigused ERR ja TV 3 saadetele N:Põllult potti, Noored maal jne. Võiks ühte kohta koondada need saated, näiteks Põllumajandusministeriumi kodulehele.

K. Volmer: meil on kasutamise õigus lepingu järgi. Maaelu kajastavad saateid võis varasemalt leida põllumajandusministeriumi kodulehelt.

K. Kõiv: Maainfo kodulehel on üle 300 youtube klipi ja võimalus on sinna lisada ministeeriumi poolsed, siis oleks ühte kohta koondatud saadete kogum.

O. Sülla: kuni 2013 oli maakondades info jagamise keskused (maakondlikud nõuandekeskused). Kas uuel perioodil on kavas midagi sarnast luua, rahastada? Et kuidas leida info ülesse.

K. Kaare: nõuandekeskustele ei keela mitte keegi infot edasi jagada.

O. Sülla: Kas kuskil on koondatud infot toetusmeetme ja kriteeriumite kohta?

M. Timmo: „Maale elama!“ kas on võimalik kasutada seda projekti?

K. Volmer: Jah, oleme seda mõelnud.

J. Sõrra: Uuel perioodil tuleb läbi mõelda, mida teha ja kui palju. Võiks küsida tootjaorganisatsioonidelt, mida trükkida. Kui palju raha on kulunud teavitamise peale?

I. Lemetti: oleme kokku tõmmanud trükiste tegemist, kuid vahel on vaja trükiseid ka paber kandjail.

Otsus: info võeti teadmiseks.

6. Ülevaade MAK 2007-2013 meetmete rakendamisest 2014. aastal – Liina Arumägi

Arutelu:

M. Timmo: Tagasinõuete tabelis oli kirjas võlajääk 4,3 miljonit eurot. Kas selles võlajäägis on sees rahuldamata nõuded või mis on menetluses praegu?

L. Arumägi: selles võlajäägis on arvestatud tagasi nõutud toetustega. Tagasi laekunud toetustes on jäägis arvestatud juurde ka intresside viiviste juurdearvestused, mis on tagasi nõutud ja tagasi saadud ning samuti on sisse arvestatud lootusetuks kantud tagasinõuded.

O. Sülla: Tagasinõuete juures drastiliselt suur osa meede 1.2, suure jäägi mahuga, kas see seotud 5. aastase kohustusega või on mingi muu põhjus?

L. Arumägi: Põhjused erinevad, kuid kui suures osas on seal tegemist 5. aastase kohutusega hetkel ei oska öelda aga kindlasti on sellel seal oma osa.

L. Rooma: kas on mõeldav uuel perioodil pindalatoetuste juures välja tuua ka hektarid?

L. Arumägi: järgmise perioodi kontekstis saame kindlasti arvestada sellega.

Otsus: info võeti teadmiseks. Lemetti teavitas seirekomisjoni, et seirekomisjoni mandaat kehtib veel kuni 2016.a. lõpuni.

Kokkuvõtte istungist: MAK 2007-2013 seirekomisjon kiitis MAK 2007-2013 2013. a seirearuande heaks, ülejäänud info võetakse teadmiseks.

Illar Lemetti
Komisjoni esimees

Eve Salumaa
Protokollija